

Er skaldekvadet Bjarne Gullbrarskalds Kálfsflokkur overlevert rett?

Arne Kvitrud, versjon 9.5.2025.

Bjarne Gullbrarskalds Kálfsflokkur vers 2 er et skaldekvad om Erling Skjalgsson Jeg har testet det.

Innhold

Jeg har stilt følgende spørsmål for ett og ett av versene.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Claude svarer - Vurdering av Kálfsflokkur	2
Generell analyse av det aktuelle verset	2
1. Inkonsekvente bokstavrim (alliterasjon)	2
2. Syntaktiske avvik	3
3. Uvanlige kombinasjoner.....	3
Foreslåtte rettelser	3
Første halvstrofe:	3
Andre halvstrofe:	4
Er noen avvik opprinnelige?.....	4
Sammenligning med oversettelsene	4

Jeg bruker programmet Claude 3.7 Sonnet til å teste om rimene i kvadet er bevart i henhold til reglene for dróttkvætt. I dróttkvætt har versene strofer på åtte rader hvor radene hører sammen parvis. Hver rad har tre betonte stavelser. Alle radene inneholder bokstavrim (alliterasjoner) eller andre former for rim – partallsrader har et partiell konsonantrim (kalt for skoth-ending), oddetallsrader har et vanlig rim, men ikke nødvendigvis i bestemt orden (kalt for aðalh-ending). Hvert halvrim må ha nøyaktig tre stavelser, hver rad avsluttes med en troke (en lang stavelse fulgt av en kort).¹

Spørsmålene er stilt i en samtale 9.5.2025. Jeg har bare tatt med hele svarene. Jeg har ikke gitt lenker.

Jeg spør Claude:

Kan du vurdere om versene i Bjarne Gullbrarskalds skaldkvad Kálfsflokkur er endret gjennom tidene? Det er laget en gang på 1000-tallet.

Sjekk begge om den er som forventet for dróttkvætt ut fra.

1. Inkonsekvente bokstavrim
2. Syntaktiske avvik

¹ Wikipedia: Dróttkvætt - <https://no.wikipedia.org/wiki/Dr%C3%B3ttkv%C3%A6tt>

3. Uvanlige kombinasjoner som følger ikke tradisjonelle regler for norrøn diktning.

Fortell hva som er avvik, hva som er avvik og angi eventuelle rettelser som kan gi bedre samsvar. Fortell også hvordan rettelser vil endre teksten i den aktuelle verselinjen. Kan noen av avvikene (om noen) være der fra skaldens tid?

Sjekk følgende vers:

Fra Fagrskinna: *Vas þu þer er vigs bað costa, vinræifr með Olæife, kynniz kapp þitt mannum, Kalfr viðr Bucn austr sialfa, oðo brun i bloðe, borð fyrir Utstæin norðann, lios varð raun at ræser, raðin var fra laðe. lögðusk lqnd und Egða; lið þeira frá k meira.*²

Noen fagfolk har oversatt verset som:

- Johan Schreiner: Kalv, du var ved Bokn hvor Haralds sønn, den djerne drott, østpå bød til kamp. De brune bord badet i blod nord for Utstein, lett er å se at kongen ved svik mistet landet.³
- Anne Holtmark og Didrik Arup Seip: Kalv! Da Haralds arving ba deg prøve kampen øst for Bokn, du fulgte... Menn fikk mein av kampen, myrdet ble da Erling, blakke skuter vadet i blodet nord for Utstein; nå er det klart at riket med svik ble røvet kongen, egdene hadde større hær, og de tok landet.⁴
- Alison Finlay: Men came off badly from the exchanges; Erlingr was captured there; black planks advanced through blood north of Utstein. The outcome is clear, that the ruler was deprived of his country; lands became subject to the Egðir; I heard that their host was larger.⁵

Claude svarer - Vurdering av Kálfsflokkur

Jeg skal vurdere om versene i Bjarne Gullbrarskalds "Kálfsflokkur" fra 1000-tallet har blitt endret over tid ved å analysere dróttkvætt-metrikken med fokus på bokstavrim, syntaks og uvanlige kombinasjoner.

Generell analyse av det aktuelle verset

Det siterte verset fra Fagrskinna viser flere tegn på mulige endringer eller korrupsjoner som har oppstått gjennom overleveringen. La oss analysere det systematisk.

1. Inkonsekvante bokstavrim (alliterasjon)

I dróttkvætt skal første halvstrofe ha alliterasjon i linje 1-2 og 3-4, der hvert linjepar skal ha samme bokstavrim. Andre halvstrofe følger samme mønster for linje 5-6 og 7-8.

² Ólafs saga helga Haraldssonar (Fagrskinna) på Heimskringla.no. [Ólafs saga helga Haraldssonar \(Fagrskinna\) – heimskringla.no](http://heimskringla.no)

³ Johan Schreiner: Fagrskinna, En norsk kongesaga, 1972, side 187 - Fagrskinna : en norsk kongesaga

⁴ Anne Holtmark og Didrik Arup Seip: Snorres kongesagaer, 1979, side 422 - Kongesagaer

⁵ Alison Finlay: Bjarni gullbráskáld Hallbjarnarson, Kálfsflokkur, i Diana Whaley (ed.), Poetry from the Kings' Sagas 1: From Mythical Times to c. 1035. Skaldic Poetry of the Scandinavian Middle Ages 1. Turnhout: Brepols, 2012, side 877ff. <https://bornholmskordbog.ku.dk/skaldic/db.php?id=1817&if=default&table=verses>

Første halvstrofe:

- Linje 1-2: "*Vas þu þer er vigs bað costa, vinræifr með Olæife*" - Her er bokstavrimet på 'v' (vas/vigs/vinræifr), som er korrekt.
- Linje 3-4: "*kynniz kapp þitt mannum, Kalfr viðr Bucn austr sialfa*" - Her er bokstavrimet på 'k' (kynniz/kapp/Kalfr), som også er korrekt.

Andre halvstrofe:

- Linje 5-6: "*oðo brun i bloðe, borð firir Utstæin norðann*" - Her er bokstavrimet på 'b' (brun/bloðe/borð), som er korrekt.
- Linje 7-8: "*lios varð raun at ræser, raðin var fra laðe*" - Her er bokstavrimet på 'r' (raun/ræser/raðin), som også er korrekt.

Tilleggslinjer: "*løgðusk lqnd und Egða; lið þeira frá meira*" - Her er bokstavrimet på 'l' (løgðusk/lqnd/lið), som er korrekt.

Bokstavrimet synes å være konsekvent i det overleverte verset.

2. Syntaktiske avvik

Flere syntaktiske utfordringer finnes i verset:

1. "*Vas þu þer er vigs bað costa*" - Dette virker syntaktisk problematisk. En mer naturlig formulering ville være "Vast þú þar er vigs bað kosta" (Du var der hvor [kongen] ba om kamp).
2. "*vinræifr með Olæife*" - Navnet "Olæife" har en uvanlig stavemåte for Olaf/Óláfr, noe som kan indikere senere endringer.
3. "*lios varð raun at ræser, raðin var fra laðe*" - Her er det muligens en meningsforstyrrende endring i "raðin" som kan ha vært "ráðinn" (bestemt/avgjort).

3. Uvanlige kombinasjoner

1. Verset inneholder tilleggslinjer ("*løgðusk lqnd und Egða; lið þeira frá meira*") som ikke passer inn i det tradisjonelle åtte-linje formatet for en dróttkvætt-strofe, hvilket tyder på at dette enten er fragmenter fra en annen strofe eller senere tillegg.
2. Frasen "*oðo brun i bloðe*" inneholder den uvanlige formen "oðo" som sannsynligvis er en korrupsjon av "óðu" (vadet).
3. "*kynniz kapp þitt mannum*" - Denne linjen virker noe ufullstendig semantisk, og kan ha vært endret.

Foreslåtte rettelser

Første halvstrofe:

1. "*Vas þu þer er vigs bað costa*" → "*Vast þú þar er vigs bað kosta*"
 - Endring: "þer" til "þar" (der/hvor) og "costa" til "kosta" (standardisert stavemåte)
 - Dette gir bedre mening: "Du var der hvor [kongen] ba om kamp"
2. "*vinræifr með Olæife*" → "*vinræifr með Óláfi*"

- Endring: "Olæife" til standardisert "Óláfi"
- Dette gir mer konsistent norrøn navneform
- 3. *"kynniz kapp þitt mannum"* → *"kunnigt kapp þitt mǫnnum"*
 - Endring: "kynniz" til "kunnigt" (kjent/berømt)
 - Dette gir bedre mening: "Din tapperhet ble kjent for menn"

Andre halvstrofe:

1. *"oðo brun i bloðe"* → *"óðu brún í blóði"*
 - Endring: "oðo" til "óðu" og normalisering av vokaler
 - Dette gir korrekt verbform: "De brune [skipsbord] vadet i blod"
2. *"raðin var fra laðe"* → *"ráðinn var frá láði"*
 - Endring: "raðin" til "ráðinn" og normalisering av vokaler
 - Dette gir bedre mening: "Han ble bestemt/tvunget fra landet"

Er noen avvik opprinnelige?

Noen av avvikene kan stamme fra skaldens tid:

1. **Dialektforskjeller:** Noen stavemåter som "Olæife" kan reflektere regionale uttalevariasjoner som eksisterte på 1000-tallet.
2. **Variasjon i kvad-tradisjon:** Skalden kunne noen ganger bryte med strenge metriske regler for å oppnå en bestemt effekt eller tilpasse innholdet.
3. **Tilleggslinjer:** De to ekstra linjene kan ha vært del av en annen strofe i samme kvad som senere ble blandet sammen med hovedstrofen under muntlig overlevering.

Sammenligning med oversettelsene

Basert på de tre oversettelsene ser det ut til at:

1. Schreiner, Holtmark/Seip, og Finlay har alle tolket teksten som relatert til et slag ved Bokn der Kalv deltok.
2. Finlay's oversettelse nevner Erling som "captured" (fanget), mens Holtmark/Seip har "myrdet ble da Erling", hvilket antyder at det norrøne verset kan ha inneholdt informasjon om Erling som har blitt korrumpert i den overleverte versjonen.
3. Alle tre oversettelser antyder at verset beskriver et nederlag for kongen (Olav) og en seier for Egdene (menn fra Agder), noe som stemmer med slutten av verset.

Dette verset fra Kálfsflokkur har sannsynligvis gjennomgått flere endringer i løpet av den muntlige og skriftlige overlevering, men grunnstrukturen i dróttkvætt-metrikken er fortsatt stort sett intakt, særlig når det gjelder bokstavrim.